

Український ВІСНИК

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXX. № 19-20 (жовтень) 2023

9-ий З'їзд Союзу Українців Румунії

У місті Бухаресті 21-22 жовтня 2023 року з участю 178 делегатів від усіх філій відбувся 9-ий З'їзд Союзу українців Румунії, на якому було обрано Провід Союзу, затверджено новий Статут організації. Головою СУРу було einstайно переобрано МИКОЛУ МИРОСЛАВА ПЕТРЕЦЬКОГО, депутата від української меншини у Парламенті Румунії.

На З'їзді були присутні поважні гості, серед яких Варужан Памбукчіан, голова парламентської фракції національних меншин у Палаті депутатів, Юліан Фота, державний секретар зі стратегічних питань Міністерства закордонних справ Румунії, Іон Балан, голова парламентської групи дружби з Україною, Чіпріан Васіле Олінічі, державний секретар з питань культур Уряду Румунії, Віктор Негреску, депутат Європарламенту, Євгенія Кравчук, депутатка Верховної Ради України від парламентської фракції партії «Слуга народу», радник-посланник Посольства України в Румунії Андрій Скляр, заступник державного секретаря Міністерства інвестицій та європейських проєктів Дойна Якобан, заступник державного секретаря Міністерства внутрішніх справ Петру Бледя, президент Європейського конгресу українців Богдан Райчинець та інші громадські та культурні діячі з Румунії й України.

СКЛАД ПРОВОДУ СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ

МИКОЛА МИРОСЛАВ ПЕТРЕЦЬКИЙ –
голова СУРу

Василь Пасинчук – перший заступник голови
Богдан Мойсей – перший заступник голови
Ілля Саучук – перший заступник голови
Віктор Семчук – перший заступник голови
Іван Гербіл – заступник голови
Михайло Трайста – заступник голови
Анна Самбор – заступник голови
Іван Рекало – заступник голови
Люба Ірина Горват – генеральний секретар
Терезія Шендрою – секретар
Василь Бучута – скарбник
Мирослав Петрецький – член, голова
Мараморської філії

Марія Сабо-Кондрей – член, голова
Тіміської філії
Басараба Данієл – член, голова Караше-
верінської філії
Гаврило Миколайчук – член, голова Арад-
ської філії
Лучіка Герман – член, голова Тульчанської філії
Іляна Леон – член, голова Галацької філії
Данієл Серденчук – член, голова Яської філії
Пінтя Марічук – член
Іван Клаудіу Бринзяник – член
Сергій Стуляник – член
Мірела Чукур – голова Організації жінок-
українок Румунії
Олександр Мочернак – голова Молодіжної
організації

З'їздом СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ,
скликаним в період 21-22 жовтня 2023
року у м. Бухаресті, враховуючи ін-
формацію та думки, висловлені дея-
кими делегатами 9-го З'їзду Союзу
українців Румунії, приймається дана

РЕЗОЛЮЦІЯ З'їЗДУ

1. Нагадує, що збереження послідо-
вності представництва обраними
статутними органами, збільшення
репрезентативності етнічних укра-
їнців, посилення співпраці з предста-
вниками державних органів Румунії, а
також посилення діяльності, пов'я-
заної з популяризацією культурних
та релігійних цінностей усіх укра-
їнських конфесій, є пріоритетними
завданнями для членів української
громади;

2. Нагадує своїм членам про не-
обхідність збереження і зміцнення
єдності та стабільності української
громади Румунії, що ґрунтується на
повазі до рішень, прийнятих статут-
ними виборними органами СУР;

3. Закликає Раду СУР, Виконавчу
президію, комітети повітових філій
та бюро місцевих організацій СУР ви-
значити та здійснити необхідні захо-

(Закінчення на 3 стор.)

Звернення Миколи Мирослава Петрецького до учасників 9-го З'їзду СУР

**Шановні гості,
Шановні делегати,
Пані та панове,**

Дорогі друзі,

Вітаємо вас та ласкаво запрошуємо на відкриття 9-го З'їзду Союзу українців Румунії, дуже важливої події для української громади Румунії та за її межами, яка дає нам можливість провести ґрунтовний аналіз пройденого шляху, а також окреслити напрямки, в якому ми будемо в середньостроковій та довгостроковій перспективах.

Пані та панове,

Ми повинні залишатися послідовними у нашому прагненні зберегти та розвивати нашу рідну мову, адже лише таким чином можемо визначити нашу ідентичність, доповнюючи та збагачуючи європейські традиції та культуру, а також даючи розуміння того, як традиції меншин і більшості населення впливали та збагачували одна одну з плином часу.

Українська громада Румунії, третя за чисельністю етнічна меншина, розуміє, що збереження рідної мови, культури, традицій, зміцнення освіти рідною мовою як невід'ємного елементу ідентичності української громади, а також підтримка єдності в громаді є фундаментальними складовими в процесі збереження та розвитку духовної спадщини нації, а плекання цих цінностей було і залишається постійною фундаментальною місією Союзу українців Румунії.

Я хочу підтвердити з цієї трибуни, що Румунія є «РЕАЛЬНИМ прикладом передового досвіду»

країні, член Світового Конгресу Українців, Європейського Конгресу Українців, з моменту свого заснування докладає зусиль для досягнення високого рівня репрезентативності української громади.

• Сьогодні лише у процесі відбору представників Союзу беруть участь десятки тисяч етнічних українців, членів Союзу і лише у місцевих та повітових керівних структурах ми маємо понад 1000 представників, які сприяють визначенню реальних потреб громади та спільному пошуку найкращих рішень.

Цілі, принципи та цінності, які також є наріжним каменем, на якому створений Союз українців Румунії, лежать в основі дебатів та подій, організованих з дня його заснування та підкріплених резолюціями, прийнятими на з'їздах Союзу українців Румунії, які послідовно дотримуються та виконуються.

Таким чином, посилення зусиль, спрямованих на єдність українців Румунії, збільшення рівня представництва, повага до специфічних

гальної кількості населення були створені нові організації; нові культурні центри для етнічних українців в багатьох повітах країни, що дозволило Союзу стати більш присутнім на місцевому рівні, безпосередньо в середині громади.

• Усвідомлюючи величезне значення релігії в житті громади, Союз українців Румунії бере активну участь у духовному житті української громади по всій країні. Лише за кілька років Союз значно розвинув свою співпрацю з релігійними установами, проводячи на сьогодні 132 заходи, порівняно з близько 30 до 2019 року, в яких взяли участь майже 52 000 осіб, таким чином сприяючи зміцненню ролі церкви в житті громади.

• Освіта була і залишається постійною турботою в процесі розвитку молодого покоління, в тому числі з точки зору увічнення мови та цінностей української громади. Союз продемонстрував безпрецедентну відданість справі, організувавши понад 200 заходів, присвячених освіті рідною мовою, таких як повітові та національні етапи Олімпіади з української мови та літератури, національні та міжнародні тематичні конкурси, літні табори для українських школярів, національні конференції для вчителів української мови як рідної, навчальні курси для вчителів та директорів, надання обладнання для шкіл та кабінетів української мови, забезпечення транспорту та житла для учнів, які вивчають українську мову, і все це на додаток до можливостей, передбачених румунським законодавством. Усі ці заходи освітньої підтримки, якими скористалися майже 54 000 дітей дошкільного віку, учнів, студентів, вчителів, надають можливість молодим українцям та вчителям, які викладають рідну мову/рідною мовою розвивати свої навички з рідної мови, глибше зрозуміти нашу культуру та історію, а також підтримувати зв'язок з українським корінням.

• Водночас, для вирішення проблем, з якими стикається українська громада на місцевому рівні Союз українців Румунії усвідомив важливість представництва в структурах місцевих державних адміністрацій, зумівши лише за чотири роки досягти зростання на понад 400%, розробляючи стратегії посилення діяльності державних адміністрацій на місцевому рівні, визначаючи шляхи вирішення конкретних проблем, серед яких центральне місце посідає захист і просування культурних та мовних прав, підтримка освіти українською мовою та покращення доступу до послуг і ресурсів для членів громади.

• Водночас, для вирішення проблем, з якими стикається українська громада на місцевому рівні Союз українців Румунії усвідомив важливість представництва в структурах місцевих державних адміністрацій, зумівши лише за чотири роки досягти зростання на понад 400%, розробляючи стратегії посилення діяльності державних адміністрацій на місцевому рівні, визначаючи шляхи вирішення конкретних проблем, серед яких центральне місце посідає захист і просування культурних та мовних прав, підтримка освіти українською мовою та покращення доступу до послуг і ресурсів для членів громади.

Маючи понад тридцятирічний досвід, СУР чесно і послідовно досягає цілей, заради яких він був створений, будучи, водночас, солідним містком між Румунією та Україною, двома сусідніми і дружніми країнами.

• Союз українців Румунії відігравав і продовжує відігравати особливу роль у зміцненні двосторонніх румунсько-українських відносин, беручи активну участь у різних заходах та ініціативах регіонального та міжнародного значення, підкреслюючи важливість співпраці між громадами та місцевими державними адміністраціями.

(Закінчення на 4 стор.)

в галузі прав і свобод своїх громадян, незалежно від національності, віросповідання чи географічного розташування, забезпечуючи законодавчі, інституційні та матеріальні рамки, що сприяють нашому розвитку. У даному випадку, саме від нас, членів громад національних меншин, залежить, чи розуміємо і користуємося ми всіма цими рамками, створеними і вдосконаленими Румунією.

Пані та панове!

Союз українців Румунії, єдина парламентська організація української громади в нашій

цінностей етнічних українців Румунії та підтримка зміцнення відносин між Румунією та Україною були одними з наших ключових пріоритетів протягом останніх чотирьох років.

• Якщо у 2015 році кількість культурних заходів, організованих на національному рівні, ледь сягала 70, то сьогодні, незважаючи на виклики, спричинені пандемією та повномасштабною війною в Україні, зазначимо, що за останні чотири роки відбулося понад 1000 культурно-просвітницьких заходів, в яких взяли участь понад 170 000 осіб; художні колективи отримали понад 800 народних костюмів; у населених пунктах, де українці складають понад 5% від за-

Президенти Румунії та України підписали Спільну заяву

Президент Румунії Клаус Йоханніс і Президент України Володимир Зеленський за результатами зустрічі в Бухаресті 10 жовтня підписали Спільну заяву.

Підписання відбулося за результатами двосторонніх перемовин делегацій на чолі з лідерами України та Румунії.

«Щойно ми підписали двосторонню декларацію, яка фіксує ключові речі нашої взаємодії – і безпекову, зокрема в регіоні Чорного моря, і підтримку нашої Формули миру, і розширення нашої економічної та логістичної взаємодії», – розповів Володимир Зеленський під час зустрічі з представниками ЗМІ за результатами переговорів із Клаусом Йоханнісом у Бухаресті.

Як зазначив Президент України, у документі також відображені питання транспортних зв'язків, спрощення процедур перетину кордону, відкриття нових українсько-румунських пунктів пропуску та підходи сторін у взаємодії з національними спільнотами.

Окремо у Спільній заяві глави держав констатували, що поділяють бачення відносин між Україною та Румунією як стратегічного партнерства, заснованого на принципах добросусідства, спільних демократичних цінностях і повазі до міжнародного права.

«Ми вирішили розбудовувати стратегічне партнерство між Україною та Румунією й попросили наші команди невідкладно розпочати роботу над цим», – йдеться в документі.

Зі свого боку Президент Румунії зазначив, що лідери двох держав розпочали конкретний процес виведення відносин між Україною та Румунією на рівень стратегічного партнерства, і підписаний документ окреслює принципові межі подальшої співпраці двох країн.

«Сьогодні ми зосереджуємося на допомозі Україні, щоб перемогти у війні. Але як сусіди й партнери маємо й зобов'язані розглядати наші відносини в довгостроковій перспективі», – наголосив Клаус Йоханніс.

У Спільній заяві президенти рішуче засудили агресивну війну Російської Федерації, що триває проти України, і погодилися з необхідністю продовження допомоги Україні, доки це буде необхідно. Крім того, сторони висловили повну підтримку Формули миру Президента Володимира Зеленського, відзначили зацікавленість Румунії в залученні до реалізації низки пунктів Формули та закликали всі держави підтримати процес імплементації цієї ініціативи.

Володимир Зеленський і Клаус Йоханніс у документі відзначили готовність поглиблювати співпрацю щодо зміцнення безпеки в Чорноморському регіоні, підтримали зусилля стосовно подвоєння до 4 млн тонн на

місяць обсягів транзиту через Румунію та домовилися підтримувати координатію щодо транзиту українського зерна через Румунію.

Президенти погодилися з пріоритетністю підготовки українських пілотів на F-16 у навчальному центрі у Румунії.

Сторони також наголосили на необхідності притягнення до повної відповідальності всіх винних у злочині агресії в Україні, та констатували, що санкції проти Російської Федерації мають бути збережені й посилені. Окремо було акцентовано на важливості спільних зусиль для протидії російській дезінформації та пропаганді.

Крім того, у документі президенти відзначили важливість участі Румунії в реалізації проєктів з відновлення України. Було задекларовано тверду підтримку з боку Румунії просування нашої держави до членства у Європейському Союзі, зокрема необхідність ухвалення до кінця 2023 року політичного рішення щодо відкриття переговорів про вступ до ЄС України та Молдови.

Крім того, глави держав заявили про підтримку інтеграції України до НАТО, а також привітали готовність Румунії розпочати переговори щодо двосторонньої безпекової угоди в межах Спільної декларації G7.

(Продовження з 1 стор.)

ди для збільшення представництва етнічних українців на місцевому, повітовому та центральному рівнях;

4. Закликає Раду СУР, Виконавчу президію, комітети повітових філій СУР, бюро місцевих організацій СУР, а також представників місцевих та центральних органів влади активізувати співпрацю з представниками місцевих та центральних органів влади Румунії та України з метою покращення співробітництва між регіонами двох дружніх та сусідніх держав;

5. Привертає увагу на необхідність докласти зусиль для виправлення ситуації в селі Верхня Рівна Марамороського повіту щодо штучного зменшення кількості етнічних українців, зареєстрованих під час Перепису населення та житла 2022 року (див. ПНЖ 2021);

6. Закликає своїх членів посилити та покращити якість культурно-мистецької, наукової, освітньої, громадської, адміністративної та зовнішньої діяльності з наголосом на зміцненні традиційної культурної спадщини етнічних українців Румунії та увічнення її цінностей, розширюючи при цьому сферу

РЕЗОЛЮЦІЯ З'ІЗДУ

своїєї діяльності для інтеграції українських біженців у Румунії;

7. Закликає Раду, Виконавчу президію, комітети повітових філій, бюро місцевих організацій СУР та його членів докласти подальших зусиль для підтримки процесу європейської та євроатлантичної інтеграції України та Республіки Молдова, відповідно до своїх можливостей та компетенцій, у тому числі в перспективі реформування та адаптації законодавства про права національних меншин, спираючись на румунську модель передової практики, на яку постійно посиляється СУР;

8. Закликає до посилення співпраці між СУР та центральними і місцевими органами влади Румунії та України, а також з міжнародними організаціями, членом яких є СУР, з метою підтримки українського народу в протистоянні агресії РФ та сприяння інтеграції українських біженців в українські громади Румунії та в румунське суспільство, зосереджуючи увагу на ролі національ-

них меншин як містка між двома сусідніми країнами;

9. Закликає представників СУР на місцевому, повітовому та центральному рівнях, відповідальних за освіту рідною українською мовою, бути більш залученими до розробки освітньої та навчальної бази для учнів української меншини та вчителів, які також викладають рідною українською мовою;

10. Наголошує на важливості розвитку та посилення підтримки релігійного життя осіб, які належать до української меншини в Румунії, незалежно від їхньої релігійної конфесії, з метою забезпечення як цілісності та солідарності української громади, так і її процвітання;

11. Закликає всіх своїх членів рішуче відкидати будь-які спроби роз'єднати та розколоти українську громаду в Румунії та привертати особливу увагу збереженню єдності української меншини шляхом суворого моніторингу;

12. Закликає своїх членів зберігати пильність проти спроб дезінформації та поширення ненависті, які можуть призвести до розколу як української громади в Румунії, так і української діаспори, та котрі можуть спричинити міжетнічну та міжконфесійну напруженість.

Звернення Миколи Мирослава Петрецького до учасників 9-го З'їзду СУР

(Продовження з 4 стор.)

страціями, особливо у прикордонних районах.

СУР сприяє зміцненню відносин між двома країнами, співпрацюючи з румунською та українською владами, а також з міжнародними організаціями, членом яких він є. Результати цієї співпраці можна також побачити в контексті гуманітарної допомоги, яку Союз надає Україні.

Крім того, зміцнення діалогу та двосторонніх відносин у різних сферах: економіка, навколишнє середовище, культура, туризм, освіта тощо, а також транскордонне співробітництво між суміжними регіонами Румунії та України були пріоритетними цілями Союзу в останні роки, який уклав численні угоди про співпрацю з органами місцевого самоврядування, вищими навчальними закладами, установами та неурядовими організаціями Румунії та України, котрі сприяють взаєморозумінню між культурами та зближенню між румунським та українським народами.

Пані та панове,

Минулого року, в складний з геополітичної точки зору період, відбулася надзвичайно важлива подія для української громади, зі значними наслідками для майбутніх поколінь, яка підтвердила важливість української громади, однієї з найбільших з точки зору культури, історії та географії – я маю на увазі перепис населення.

Дані показали, що етнічні українці також стикаються з проблемою демографічного спаду, як і все населення Румунії, але в нашому випадку демографічний спад є найнижчим за останні двадцять років і вдвічі меншим, ніж у 2011 році, що значно нижче європейської і навіть світової тенденції, доводячи, що робота, проведена членами Союзу українців Румунії як на центральному, так і на місцевому рівнях, привела до усвідомлення важливості декларування особами, які належать до української меншини своєї етнічної, мовної та релігійної ідентичності.

Однак, незважаючи на позитивні результати на національному рівні, не можна оминати увагою дивну ситуацію, єдину в Румунії, яка склалася в селі Верхня Рівна Марамороського повіту, в якому до минулого року 83,35% населення становили етнічні українці, в якому богослужіння у церквах проводяться українською мовою і всі вони підпорядковані Українському Православному Вікаріату або Українському Греко-Католицькому Вікаріату і де працює школа, в якій всі учні вивчають українську мову.

Таким чином, з 4171 мешканця (на 316 мешканців більше, ніж у 2011 році!!!) лише 1443 «задекларували себе» українцями, тобто лише 34,6% населення села (неймовірно падіння з 83,35% до 34,6%), в той час як інша етнічна спільнота зменшилася з 8,12% до 6%.

Як пояснити те, що всього за 10 років у населеному пункті, переважну більшість населення якого складають українці, де працюють українські церкви та українська школа, в якій всі учні вивчають українську мову як рідну, який дав багато діячів української культури в Румунії, ми маємо таке скорочення кількості українців?

Не виключено, що на ці результати вплинув той факт, що це єдиний населений пункт у Румунії, де будується карпато-руський монастир старого обряду, а також єдиний повіт, де

організуються заходи, присвячені очільнику кремля.

Пані та панове,

Майбутнє Європи – це питання, яке стосується всіх нас, етнічних українців, незалежно від віросповідання чи географічного розташування, саме тому в ці часи нам потрібна єдність та солідарність для досягнення головних цілей країни та зміцнення європейського та євроатлантичного курсу Румунії.

Робота цьогогорічного Конгресу затьмарена війною в Україні, яка розпочалася 24 лютого 2022 року. Сьогодні український народ, більше ніж коли-небудь, потребує підтримки та солідарності всього світу в боротьбі з росією, яка намагається не тільки зруйнувати інфраструктуру, українські міста і села, а прагне стерти українську історію, цілеспрямовано знищуючи насе-

лення, українську культурну спадщину, забороняючи українську мову, в тому числі пробуваючи спровокувати розкол української діаспори.

Перш за все, я хотів би висловити вдячність, яку і ми, етнічні українці Румунії, і Союз українців Румунії, як єдина парламентська організація, що відстоює інтереси української громади Румунії, відчуваємо до румунської держави та до її партнерів, до румунського народу в цілому, які з перших днів повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну допомагали і продовжують допомагати Україні в її боротьбі за свободу, за можливість жити в мирі та самій вирішувати своє майбутнє.

Вкотре Союз українців Румунії згуртувався і прийшов на допомогу українським біженцям, Україні та державній владі Румунії. Так, за допомогою зібраних коштів та отриманих донатів вдалося відправити в Україну тисячі тонн гуманітарної допомоги (продукти харчування, засоби гігієни, миючі засоби, одяг, іграшки, медикаменти, спальні мішки, матраци, акумулятори тощо), а також сотні електрогенераторів, дуже потрібних постраждалим від війни українцям та органам української влади. Крім цього СУР робить свій внесок у поточний процес формування позицій або напрямків дій відповідно до свого досвіду та динаміки ситуації, включаючи інтеграцію українських біженців.

На додаток до допомоги, спрямованої в Україну, було згуртовано значну кількість волонтерів (близько 2 000), які в перші місяці агресії російської федерації проти України забезпечу-

вали постійний (24/7) переклад на пунктах пропуску через кордон між Україною та Румунією, допомагаючи румунським державним установам в управлінні гуманітарною кризою, пов'язаною з українськими біженцями. Водночас, значна кількість українських біженців була розміщена у всіх філіях СУРу в країні, була надана логістична підтримка для транзиту українських біженців через Румунію.

Хочу підкреслити, що в усіх своїх діях Союз українців Румунії тісно співпрацював з різними органами державної влади, вкотре довівши свій статус надійного партнера Румунії та України.

Усі ми повинні усвідомити, що путінський режим розв'язав повномасштабну війну не лише проти сусідньої, суверенної та незалежної держави, але й проти цінностей, які поділяє і наша країна в силу своєї приналежності до великої європейської родини та до євроатлан-

тичних структур. Демократія, верховенство права, права людини та європейські цінності є справжніми ворогами кремлівського режиму, саме тому росія шантажує, погрожує, вторгається і дестабілізує країни, породжувала і породжує великі кризи, своєю поведінкою загрожуючи миру в усьому світі та підриваючи заснований на правилах міжнародний порядок.

Сьогодні, більше ніж коли-небудь раніше, ми бачимо, що наші права, права всіх нас, хоча й універсальні та недоторкані, є надзвичайно крихкими, а нинішня реальність показала нам, що їх захист вимагає постійних зусиль.

Тому, лише поважаючи і просуваючи основні права людини, гідність і цінність людської істоти, включаючи права осіб, що належать до національних меншин, заохочуючи поліпшення міжлюдських відносин, добросусідство і співпрацю між народами, ми зможемо побудувати мирне, стабільне і процвітаюче майбутнє не тільки в цій частині Європи, але і в усьому світі.

На завершення, пані та панове, дорогі друзі, від імені керівництва Союзу українців Румунії та від себе особисто дякую кожному з вас за всю підтримку, яку ви надали і продовжуєте надавати українській громаді Румунії, не тільки у святкові дні, але й у складні часи, які переживає наша громада, підтверджуючи прислів'я «друг пізнається в біді», прошу вас прийняти запевнення в нашій глибокій вдячності та повазі! Низький уклін вам!

Дякую!

З діяльності депутата МИКОЛИ МИРОСЛАВА ПЕТРЕЦЬКОГО

ЗУСИЛЛЯ ЗАДЛЯ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

У Шкільному центрі інклюзивної освіти Вішеу де Сус Мараморського повіту виникла низка питань, які потребують роз'яснення щодо освітніх прав української меншини, на які Микола Мирослав Петрецький привернув увагу міністерки освіти Ліджії Деки 18 вересня, надіславши відповідну депутатський запит.

Зокрема, пані Ірина Несуй після отримання спеціалізації з української мови та літератури повідомила учнів та їхніх батьків про можливість вивчати рідну українську мову та літературу щотижня. Хоча понад 10% учнів ШЦІО Вішеу де Сус належать до української меншини, кілька запитів на вивчення української мови та літератури були відкликані батьками після того, як керівництво центру оголосило, що дітям доведеться залишатися після уроків.

І це попри те, що вчителька знайшла рішення, щоб заняття з рідної мови не впливали на розклад учнів, створивши дві групи з різним розкладом, з тим, щоб і учні, які приїжджають до Вішеу де Сус з навколишніх населених пунктів – Полян, Кривого, Рускови, як і ті, хто проживає у цьому селі мали змогу вивчати свою рідну мову.

Депутат привернув увагу міністерки Ліджії Деки на те, що представлений підхід відповідає потребам учнів, які проживають в етнічних українських громадах в долині річки Рускова, гарантованим національною політикою нашої країни щодо збереження та заохочення прав осіб, які належать до національних меншин.

Хоча йдеться про поодинокі випадки, цей приклад демонструє ситуацію, коли освітні права національних меншин по-різному інтерпретуються окремими посадовими особами Міністерства освіти, що впливає на безперервне протікання навчального процесу. Тому Микола Мирослав Петрецький додав до свого запиту всю інформацію, надану вчителькою Іриною Несуй та зажадав, відповідно до парламентських процедур, як усну, так і письмову відповідь.

Досягнення цілей української громади в селі Бродина Сучавського повіту, а саме реалізація проєктів, важливість яких відстоював разом з мером населеного пункту Василем Углюком, є однією з важливих цілей депутатського мандату, для досягнення якої Микола Мирослав Петрецький сповнений рішучості використовувати усі доступні йому парламентські засоби.

Тому 25 вересня депутат звернувся з черговим запитом до міністра розвитку, громадських робіт та адміністрації Адріана-Іоана Вешті, цього разу в зв'язку зі стадією проєкту будівництва спортивного залу в Бродині.

Цей великий населений пункт, що складається з 10 сіл і присілків, більшість населення якого складають українці, розташований в гірській місцевості, з прекрасною природою та інфраструктурою, покращеною в останні роки, але який, на шляху до подальшого розвитку стикається з різними перешкодами.

Він повідомив міністра, що інвестиційний проєкт «Спортивний зал, с. Бродина, Сучавського повіту» включений до зведеного переліку підпрограми «Спортивні зали», затвердженого в травні, що підтвердила і Національна інвестиційна компанія (НІК) в офіційному листі до мерії Бродини.

Незважаючи на те, що мерія Бродини вчасно надіслала всі запитовані документи і згодом була поінформована НІК про те, що фінансування запитованого інвестиційного об'єкта буде здійснюватися в міру надходження бюджетних коштів для Національної програми будівництва об'єктів, що становлять суспільний або соціальний інтерес, вже досить тривалий час немає жодних зрушень.

У своєму запиті депутат підкреслив, що цей проєкт є життєво важливим для етнічної української громади в Бродині, що це інве-

стиція, якої потребує населений пункт і, що він є частиною національної програми модернізації та розширення спортивної інфраструктури. Будівництво спортивного залу в цьому населеному пункті зробить надзвичайно важливий внесок у здоровий розвиток майбутніх поколінь, в чому він особисто дуже зацікавлений.

Тривожна ситуація, в якій опинився Педагогічний ліцей імені Тараса Шевченка в Сігету Мармаціей, єдиний в країні, в якому усі предмети викладаються повністю українською мовою, після того, як 125 тисяч леїв, виділених Марамуреською повітовою радою на ремонт, були витрачені на організацію фолк-фестивалю, спонукала депутата Миколу Мирослава Петрецького офіційно звернутися безпосередньо до прем'єр-міністра Марчела Чолаку.

Педагогічний ліцей імені Тараса Шевченка, в якому навчаються учні з повітів Марамуреш та Сату-Маре, терміново потребує фінансування для завершення ремонту приміщення бібліотеки та внутрішніх коридорів, які не ремонтувалися протягом останніх 20 років.

Керівництво ліцею ім. Тараса Шевченка звернулося до Мараморської повітової ради з клопотанням про виділення 125 351,35 леїв, необхідних для покриття витрат на всі заплановані роботи і в липні 2023 року Мараморська повітова рада прийняла рішення про виділення адміністративно-територіальній одиниці Сігету Мармаціей відповідної суми, не зазначивши кінцевого призначення коштів. У серпні Сігету-Мармацька міська рада розпорядилася виділити 125 тисяч леїв від Марамуреської повітової ради на проведення фестивалю фолк-музики «Едельвейс», обґрунтовуючи це тим, що місцева влада лише згодом дізналася, що гроші призначалися для ремонтних робіт у ліцеї з українською мовою викладання.

Усвідомивши помилку місцева влада Сігету Мармаціей направила звернення до Марамуреської повітової ради з проханням повторно виділити необхідні кошти Педагогічного ліцею ім. Тараса Шевченка, але поки що ситуація залишається невирішеною, що ускладнює навчальний процес учнів навчального закладу.

Микола Мирослав Петрецький привернув увагу прем'єр-міністра Марчела Чолаку на те, що належне фінансування шкіл з викладанням мовами національних меншин є необхідним для забезпечення якості освіти та сприяння вивченню рідної мови і, що представлена ситуація є помилкою органів державної влади, від якої страждає освіта українською мовою.

Так само депутат сказав прем'єр-міністру, що виділення коштів, призначених для ремонту Педагогічного ліцею ім. Т.Г. Шевченка на проведення фолк-фестивалю може свідчити про більшу зацікавленість в організації розважальних заходів, ніж у вихованні підрастаючого покоління, що є абсолютно неприпустимим підходом, який необхідно терміново виправити. До речі, ця неприйнятна ситуація також була представлена з трибуни парламенту.

Наголошуючи на важливості якнайшвидшого виправлення помилки з тим, щоби якнайшвидше завершити ремонтні роботи у ліцеї, а учні могли відвідувати заняття рідною мовою в оптимальних умовах, Микола Мирослав Петрецький звернувся до Прем'єр-міністра Марчела Чолаку з проханням повідомити позицію Уряду з вищезазначених питань та конкретні заходи, які будуть вжиті для того, щоб Педагогічний ліцей ім. Т.Г. Шевченка отримав необхідне фінансування для завершення ремонтних робіт.

ОГЛЯДАЧ

(Закінчення на 7 стор.)

СУР провів у Бухаресті румунсько-український міжнародний симпозіум

Союз українців Румунії у партнерстві з Благодійним фондом «Суспільні ресурси та ініціативи» організував румунсько-український міжнародний симпозіум, який відбувся 26 вересня в готелі MyContinental в Бухаресті. Ця визначна зустріч стала платформою для глибокого аналізу та інтенсивного діалогу на важливу для європейської безпеки тему: «Наслідки повномасштабної російської агресії проти України: досвід для нової системи безпеки на континенті».

Захід, модератором якого виступив заступник директора Чернівецького регіонального центру підвищення кваліфікації та віце-президент Благодійного фонду «Суспільні ресурси та ініціативи», кандидат історичних наук Сергій Гакман, складався з двох актуальних та змістовних панельних дискусій: «Деконструкція російського неоімперіалізму: механізми міжнародно-правового та політичного регулювання» та «Румунсько-українські відносини на тлі російської агресії: Quo vadis?».

Симпозіум зібрав у залі чільних посадовців, які забезпечили високий рівень дебатів, зокрема, голову Союзу українців Румунії, депутата Миколу Мирослава Петрецького, голову парламентської групи дружби з Україною, депутата Йоана Балана, посла України в Румунії Ігоря Прокопчука, директора дирекції у справах Східної Європи та Центральної Азії Міністерства закордонних справ Біорела Кожокару.

Однаковою мірою, своєю присутністю успіху заходу сприяли депутати парламентської групи національних меншин Варол Амет, Гервазен Лонгер, Огнян Кристіч та Сілвіу Феодор, а також представники академічного та експертного кіл, такі видатні особистості, як доцент Наталія Нечаєва-Юрійчук, політолог, кандидат політичних наук Євген Магда, ректор Яського університету ім. Петра Андрея, кандидат політичних наук Сорін Боканча, експерт з геополітики, колишній дипломат Дорін Попеску, директор-засновник журналу «GeoPolitica» Васіле Сіміляну, голова Румунського наукового товариства міждисциплінарних досліджень Константін Гліхор, а також багато інших фахівців, які взяли участь в обговоренні складних питань та пошуку життєздатних рішень.

У своєму виступі депутат Микола Мирослав Петрецький підкреслив важливість підтримки України, в тому числі в нинішніх умовах та її європейського курсу. Він підкреслив, що нинішня війна в Україні є не лише агресією проти українського народу та держави, а й викликом фундаментальним цінностям, які ми поділяємо як європейські держави, об'єднані прагненням до миру та безпеки.

Голова СУР також відзначив важливість солідарності та співпраці між європейськими державами, наголосивши, що прогрес України та її здатність протистояти російській агресії є прямим результатом нашої спільної підтримки. Румунія була однією з перших і головних країн, які долучилися до зусиль з надання допомоги Україні, тим самим зміцнюючи тісні зв'язки та дружбу між двома народами.

Зустріч високого рівня стала важливим моментом для аналізу і дебатів, а також твердих зобов'язань відстоювати європейські цінності і підтримувати держави, які стикаються з серйозними викликами своєї безпеки.

Стратегії посилення діяльності місцевих органів влади

З метою сприяння більш ефективній співпраці між органами місцевого самоврядування та українськими громадами по всій країні Союз українців Румунії організував 5-8 вересня на курорті Юпітер Констанцького повіту захід «Стратегії посилення діяльності державних адміністрацій на місцевому рівні в громадах компактного проживання національних меншин».

Захід став особливо важливим для української громади, оскільки був

присвячений ключовим питанням, спрямованих на покращення життя та розвитку меншин, зі значним впливом на всі регіони, в яких компактно проживають українці. Він був спрямований на сприяння діалогу та співпраці між місцевою владою та українською громадою шляхом розробки відповідних стратегій для забезпечення кращого представлення інтересів українців у процесах прийняття рішень на місцевому рівні. Це має важливе значення для вирішення конкретних проблем громади, таких як збереження культурної ідентичності, популяризація української мови та покращення доступу до якісних державних послуг.

У заході взяли участь чимало високопосадовців, в тому числі голова Союзу українців Румунії, депутат Микола Мирослав Петрецький, заступниця держ-

секретаря Міністерства інвестицій та європейських проєктів Дойна Якобан та заступник держсекретаря Міністерства внутрішніх справ Петру Бледя.

У своєму виступі голова СУР Микола Мирослав Петрецький наголосив на важливості місцевого самоврядування у розвитку українських громад, а також на необхідності справедливого та послідовного представництва української громади в структурах місцевого самоврядування, підкресливши значний прогрес СУР на цьому рівні. Депутат привітав організацію та проведення Союзом українців Румунії заходів, спрямованих на розгляд та вирішення конкретних проблем, що виникають у різних регіонах країни.

У першій сесії заходу заступник держсекретаря Дойна Якобан представила можливості фінансування з європейських інвестицій та фондів. У другій сесії спікер заходу Георг Ангел торкнувся важливих тем, пов'язаних з розробкою та розвитком виборчого плану, важливістю онлайн-просування роботи депутатів та важливістю суспільно-політичного діалогу в українських громадах.

Тематична екскурсія для групи учнів з с. Молдовіци Сучавського повіту

Кінець літніх канікул приніс багато радості групі з 16 учнів з комуни Молдовіца Сучавського повіту. З ініціативи Черасели Чорней, заступника голови місцевої організації СУР та вчительки української мови в Арджельській школі, 9-10 вересня було організовано дводенну тематичну поїздку.

У перший день діти відвідали місто Клуж та Ботанічний сад ім. Алесандру Борзи Університету ім. Бабеша-Бойоя. Ботанічний сад, що простягається на площі 14 гектарів, налічує понад 10 000 рослин з різних кутків світу і поділений на сектори: декоративний, фітогеографічний, систематичний, господарський та лікарський. Діти з Арджелу також мали змогу ознайомитися з видами румунської рослинності з Трансільванської рівнини, Карпатських гір, Банату та ін. Учні були вражені як Японським садом зі струмком і традиційним японським будиночком, так і Римським садом з археологічними рештками давньоримської колонії Напока.

На другий день діти відпочивали в рекреаційному центрі в Беїле Фіга, де вони отримали задоволення від плавання в басейні. Спа-парк Беїле Фіга займає площу 5 гектарів і дав дітям можливість провести час у гарній обстановці та цілющій повітрі, яке за своїми лікувальними властивостями схоже на повітря в соляних копальнях.

(Продовження на 10 стор.)

З діяльності депутата МИКОЛИ МИРОСЛАВА ПЕТРЕЦЬКОГО

(Продовження з 5 стор.)

ПАРЛАМЕНТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

Як представник української меншини в Парламенті Румунії, у вівторок, 26 вересня, Микола Мирослав Петрецький подав законодавчу пропозицію, націлену на вирішення однієї з найбільших соціальних проблем, з якою наразі стикається Румунія – вживання наркотиків! Це явище викликає надзвичайне занепокоєння в нашій країні, а ситуація набуває катастрофічного характеру.

Ініційований ним законопроект має на меті доповнити Закон про телерадіомовлення № 504/2002 і передбачає проведення інформаційних кампаній про небезпеку вживання наркотиків на телебаченні та радіо з метою висвітлення шкідливих наслідків вживання наркотиків та важливості боротьби з цим явищем.

Цим самим буде забезпечена правова основа для проведення інформаційних кампаній з метою підвищення обізнаності населення та надання громадянам необхідної інформації про існування реабілітаційних центрів для наркозалежних осіб. За останні три роки кількість людей, які звертаються по допомогу в боротьбі з наркозалежністю, зросла на 25%, тому існує реальна потреба в профілактиці та лікуванні.

Для того, щоб ця інформація дісталася до всіх громадян Румунії, законодавча пропозиція передбачає, що в регіонах, де понад 10% населення складають особи, які належать до національних меншин, Румунське суспільне телебачення і Радіо Румунія транслюватимуть повідомлення, визначені Національною радою з питань телерадіомовлення, мовами цих меншин.

Жахлива статистика в галузі охорони здоров'я та громадської безпеки показує, що в Румунії «мільйони» осіб споживають наркотики та

свідчить про постійне зниження віку початку вживання різних психотропних речовин.

Ініційований Миколою Мирославом Петрецьким нормативно-правовий акт, спрямований на підтримку Національної стратегії боротьби з наркотиками, був схвально сприйнятий представниками парламентських фракцій і буде включений у законодавчий процес з розробки та прийняття (зміни) законів.

* * *

З нагоди Всесвітнього дня вчителя, який відзначається щороку 5 жовтня, Микола Мирослав Петрецький підкреслив з трибуни Парламенту тверду прихильність Союзу українців Румунії до освіти, в тому числі освіти рідною мовою, шляхом постійної підтримки вчителів, які викладають українську мову/українською мовою та є невід'ємною складовою української громади.

Всесвітній день вчителя був проголошений у 1994 році, коли була прийнята Резолюція ЮНЕСКО, яка заохочує і визнає значний внесок вчителів у розвиток суспільства через навчання і наставництво майбутніх поколінь.

Вчителі є фундаментальною основою системи освіти, роблячи вирішальний внесок у розвиток знань, навичок і цінностей, необхідних для прогресу демократичного суспільства і, незалежно від умов, вони залишаються віddаними своїй місії.

Для національних меншин Румунії Всесвітній день вчителя має особливе значення, оскільки вчителі відіграють життєво важливу роль у збереженні мови, традицій і звичаїв. Вчителі виховують і забезпечують збереження та передачу національної ідентичності, сприяючи збагаченню європейської культури і підтримці різноманітності в багатоетнічному суспільстві.

У своїй політичній заяві депутат зазначив, що Союз українців Румунії проявляє постійну турботу про освіту рідною мовою, пропонуючи підтримку вчителям шляхом організації конкурсів, курсів підвищення кваліфікації та оснащення їхніх кабінетів, підтримуючи їх у роботі та професійній діяльності.

Микола Мирослав Петрецький звернувся до своїх колег із публічним закликком підтримати вчителів на законодавчому рівні, щоб забезпечити їм належні умови праці та високий статус, оскільки саме педагоги знаходять відповідні рішення для задоволення всіх потреб і прагнень молодого покоління та гарантують підготовку майбутніх фахівців.

Голова СУРу взяв участь у Конгресових слуханнях в Ужгороді

Голова Союзу українців Румунії, депутат Микола Мирослав Петрецький взяв участь у Конгресових слуханнях на тему: «Про згуртованість та регіональний розвиток в контексті підготовки вступу України до ЄС», що відбулися 15 вересня в Ужгороді (Україна).

Захід був організований Офісом Конгресу місцевих та регіональних влад при Президентові України, Палатою регіонів Конгресу місцевих та регіональних влад при Президентові України, за підтримки швейцарсько-українського проєкту «Згуртованість та регіональний розвиток України», UCORD.

У своєму виступі Микола Мирослав Петрецький згадав про рішучу підтримку Румунією європейського курсу України та Республіки Молдові, а також початку переговорів про вступ до ЄС вже до кінця цього року. Він також розповів про допомогу, яку Румунія може надати в процесі гармонізації українського законодавства шляхом імплементації положень ЄС в національне законодавство, а також про багато рішень і моделей найкращих практик щодо модернізації державного управління.

Водночас, голова СУР висловив переконання в тому, що з огляду на досвід багатьох регіонів України у співпраці з

регіонами країн Європейського Союзу, їм буде легше впроваджувати необхідні реформи на регіональному рівні.

Також в Ужгороді Микола Мирослав Петрецький згадав про важливість зміцнення регіонального співробітництва та представив кілька прикладів проєктів, розроблених та реалізованих за підтримки СУР у прикордонних регіонах Румунії та України.

Представник українців у Палаті Депутатів підкреслив і важливість міжпарламентської співпраці для вдосконалення законодавчої бази, в тому числі щодо прав осіб, які належать до національних меншин. Крім цього, він наголосив на ролі політичного класу в підвищенні обізнаності населення про необхідність подальших реформ та про їхні очікувані переваги як для держави, так і для громадян.

Зустріч голови СКУ Павла Грода з українською громадою Бухареста

На початку вересня, на запрошення голови Союзу українців Румунії Миколи Мирослава Петрецького, голова Світового Конгресу українців Павло Грод здійснив візит до Румунії, де мав низку зустрічей з високопосадовцями румунської держави, з представниками СУРУ, Посольства України в Румунії, з українськими переселенцями та українською автохтоною громадою Бухареста. Павло Грод також взяв участь у Національній нараді вчителів рідної української мови, організованої СУРом на чорноморському курорті Юпітер повіту Констанца та в саміті «Ініціативи трьох морів» у Бухаресті.

Зустріч голови СКУ Павла Грода з українцями відбулась у приміщенні Бухарестської філії СУРУ, де зібралися як автохтонні українці, так і переселенці з України, які оселилися у столиці Румунії. Голова Бухарестської філії СУРУ, письменник Михайло Трайста, привітав високих гостей, а потім коротенько представив діяльність Бухарестської філії СУРУ. Він говорив про вокальний гурт «Едельвейс», про новостворений вокальний гурт «Перемога/Вікторія» та про діяльність театру імені Івана Франка, зокрема студії «Фаворіт», а також про заходи, які організовує бухарестська філія протягом року.

Привітавши високого гостя, голова СУРУ Микола Мирослав Петрецький подякував Павлу Гроду за візит, а українській громаді Бухареста за допомогу, надану українському народу. Депутат також відмітив той факт, що Румунія забезпечує захист прав осіб, які належать до національних меншин та відзначив солідарність румунів з українським народом та активну участь Союзу українців Румунії у підтримці українських переселенців: «Союз українців Румунії є складовою СКУ і дуже тісно співпрацює з СКУ, головним чином зараз у цій нелегкій ситуації для України та українського народу. Зараз знаємо також, що для кожного українця і для всіх хто розуміє що означає демократія, дуже важливо, щоб ми залишилися об'єднаними. І на щастя для нас, світ об'єднався навколо України та українського народу, завдяки чому Україні вдається відбивати ворога і відвоювати свої території, свої землі. Я хочу скористатися цією нагодою для того, щоб подякувати всім вам за вашу підтримку, яку ви надавали українському народу та Україні у нелегкі моменти, за те, що ви знайшли ресурси та енергію, щоб підтримати нас, щоб підтримати Україну. Я впевне-

ний, що ви і надалі будете знаходити цю енергію, тому що знаємо, що ворог не сидить, не спить, а шукає нових ресурсів, нові можливості для того, щоб розбити український народ і для того, щоб ставити тиск на весь демократичний світ. Але так як не вдалося зламати українців у 32-33 роки під час Голодомору, я впевнений, що це ні зараз не вдасться ворогу, а Україна та українці вийдуть з цього ще більш об'єднані, тому що, треба підкреслити той факт, українці об'єднані тепер більше як ніколи. Також дуже важливий той факт, що ця боротьба за демократію, за вірність, за мову, об'єднала не тільки Україну, а весь демократич-

ний світ. Дякую вам за те, що ви робите, дякую Михайлу Трайсті, дякую за всю вашу підтримку, хоча ми говоримо про не дуже чисельну громаду українців Бухареста, але ви є дуже активна громада, яка активно долучається до всіх наших

заходів, яка ще з початку масштабного вторгнення Росії в Україну щотижня і навіть два-три рази в тиждень протестувала перед російським посольством. Це є доказом того, що тут, в столиці Румунії, українці об'єднані і те, що там, де будуть українці, там буде завжди українська мова. Ще раз дякую за вашу присутність, дякую пану президенту СКУ, що знайшов час відвідати Румунію. І слід уточнити, що Румунія є та держава, яка докладає дуже багато зусиль для того, щоб надати всі умови українцям Румунії. Також відомо, що Румунія серед першими державами, які стали на допомогу Україні та українському народу. Знаємо також, що Румунія та румунський народ доклали дуже багато зусиль для підтримки України, були між першими які відгукнулися для допомоги Україні і знаємо також, що Румунія є та, яка має стратегію на короткий середній і довгий період для того, щоб підтримати Україну та українських переселенців, які перебувають в Румунії. Я впевнений що як ми й надалі будемо йти тими самими кроками, об'єднані, перемога буде за нами.»

Голова СКУ Павло Грод представив діяльність СКУ, який об'єднує понад 20 мільйонів українців зі всього світу, з наголосом на три основні пріоритети очолюваної ним організації: перемога України, відбудова України та зміцнення української діаспори. Він подякував українцям Бухареста за збереження української ідентичності та за підтримку і солідарність з громадянами України, які прямували транзитом через Румунію або знайшли прихисток у Бухаресті: «Я відчуваю себе тут, у вас, як вдома. Я вперше в Бухаресті. Мені трохи соромно признатися, що це мій перший раз у Бухаресті але я переконаний що не буде останній раз. Я знав, що тут дуже добре організована українська громада, тому що Микола Мирослав Петрецький є активним членом проводу СКУ і дуже вміло і престижно представляє інтереси української громади Румунії. Я брав участь і у Нараді вчителів і бачив, що у вас тут є українське життя. Я бачу, що тут, в Румунії ви дійсно побудували цей український світ та що ви можете виховувати свідомих українців на багато поколінь. Це є дуже важливо. Мені цікаво з вами більше поспілкуватися, ваші питання та коментарі почути, бо моїх цілей тут, в Румунії, є кілька: головна є щоб прийти і відвідати вас, громаду СУРУ, зрозуміти як ви живете, чи йде мова про автохтонних українців поколіннями, чи про українських переселенців, які нещодавно прибули. Як ми, світове україн-

ство, вам можемо допомогти найкраще, також зустрітися з румунськими політиками, з представниками румунської церкви, щоб обговорити важливі питання для нас і вас. Ми з головою СУР будемо брати участь у важливій міжнародній конференції «Ініціативи трьох морів», щоб обговорити регіональну стратегію. Пане голову Петрецький, дякую ще раз за можливість тут з вами виступити та розказати трошки про нашу діяльність. Дякую, що ви так тісно співпрацюєте з СКУ і чудово провадите українською громадою в Румунії. Щиро вам дякую і слава Україні».

Під час заходу президент СКУ Павло Грод нагородив голову СУРУ Миколу Мирослава Петрецького та голову Бухарестської філії СУРУ Михайла Трайсту пам'ятними відзнаками. Потім Павло Грод та Микола Мирослав Петрецький відповіли на запитання українських переселенців, зокрема стосовно отримання фінансової підтримки на проживання та харчування та стосовно освіти для дітей-біженців. В продовженні театральна студія «Фаворіт» представила цікаву виставу. Слід уточнити, що майже всі члени цієї групи входять і до складу вокального гурту «Вікторія/Перемога», який також виступив з кількома українськими піснями.

Акторка Христина Назарівна прибула до Бухареста з Одеси. Вона тут знайшла прихисток та почала співпрацювати з Бухарестською

філією СУРУ. Тепер Христина очолює театральну студію «Фаворіт» та хор українських переселенок «Вікторія/Перемога», що діють при Бухарестській філії СУРУ. Ми запросили її розповісти про її діяльність та про думки від участі в зустрічі з керівництвом СКУ та СУРУ: «Це було випадково для мене, я, як акторка, шукала та бажала працювати, але навіть не мріяла, тому що не знаю румунської мови і, на жаль, ні англійської. Я тут народила четверту дитину – сина. Я прийшла до СУРУ і розказала про себе, і пан Михайло Трайста дав мені можливість, за що я йому дуже вдячна, створити той театр. І ось, ми працюємо вже більше двох місяців. Я написала перформанс, натхнений зі свого пережитого життя, життя своїх друзів та рідних. Для цього перформансу я написала й авторську сольну пісню «Дома, дома ми сиділи» про нашу країну, про перемогу, де при кінці я стверджую, що все буде добре і ми переможемо, бо немає іншого виходу. Я думаю, що такі вечори, які дають нам можливість зустрітися один з одним, поєднатися думками, відчуттями, це дуже важливо, тому що ми далеко від дому. І це моя п'єса, і все, що я

Христина ШТИРБЕЦЬ
Всесвітня служба радіо Румунія

Фото авторки
(Закінчення на 14 стор.)

«Журналістика — ремесло невдячне...»

Оцей неочікуваний сентенційний засновок, яким розпочав вельмиповажний журналіст Михайло Михайлюк своє передслово до власної збірки публіцистики — **«45 років з українським пером»** (Бухарест, 2009), так напевно «вплинув» на професійного публіциста, що рівно через шість років видав ще одну збірку — **«Газетярські штрихи»** (Бухарест, 2015)...

— Дорогий друже, обидва віримо у мудрість крилатих висловів, а тут підходить оксамитовою рукавичкою приказка: «Якщо зробив двічі добре діло і ніхто не подякував, поспробуй вртете!...»

Ніколи **Михайло Михайлюк** не забував представити себе, а це тільки і тільки якщо було необхідно, журналістом. Бо вважав, що журналістика — це професія, а справжній журналіст повинен дотримуватися трьох основних правил: **по-перше**, бути чесним перед обраною професією, перед власною совістю і не розчаровувати читачів; **по-друге**, опубліковане повинно висвітлювати правду життя; **по-третє**, чітко дотримуватися професійної етики, не йти на жодні компроміси. Якщо до Грудневої Революції це було тернистим шляхом, то після — **журна-**

Між нами ти / Не маєш слова, / Ти — птах, / А ми — чотириногі, / І мудрість наша лісова. / Лети собі, / Собою двокрила, / Без тебе

знайдемо Бурмила. / Питаєш як? / А так — / І без порад, / І без собак!»

В Елладі вважали сову наявною супутницею богині Афін, яка символізувала не тільки войовничість але й мудрість, майстерність, винахідливість. Виводили цю символіку від здатності сови бачити у темряві!.. Афіняни прийняли сову як символ вірності своїй покровительці!

В літературному доробку **Михайла Михайлюка** чимало зооморфних символів: кінь, ведмідь, собака, кіт, лелека/бузьок, зозуля, сова, тощо. Напевно, життєвий досвід, народна мудрість та здобутки начитаного переконали мого друга в тому, що людина має ще багато навчатися у «звіринній академії, щоб стати людиною людського роду!»

Вагому частину скарбниці народної мудрості нагромадив наш ювіляр виконуючи професію журналіста, вимірюючи кроком чи не всі українські поселення в Румунії, від Буковини до Банатів, від Тулчі до Мараморощини, спілкуючись безпосередньо, відверто і щиро, як сам засвідчує не раз, з нашими українцями, незалежно від фаху, стану, рівня освіти чи якогось-то чину, бо засвоїв скоро істину, що мудрість життя-буття рівномірно розподілена Всевишнім у людському світі.

Запропонував собі у даній присвяті виявити особистість і особливість **Михайла Михайлюка — журналіста** у світлі його першої збірки публіцистики — **«45 років з українським пером»**. Тут зібрано і проселектовано публіцистику періоду першого десятиліття існування Союзу Українців Румунії, час організування-гуртування українців, перших заходів культурного виразу, відновлення та посилення етнічної, історичної, мовної, релігійної ідентичності. Матеріалів та інформацій накопичувалося вдосталь. І тут починає найголовніша роль журналіста: Впорядкувати головне, другорядне і

деталі, спонукати і читача, і наших керівних структур та якомога переконати обі сторони, що **бездіяство часто гірше за погане діяння**.

І так, ювіляр-журналіст показав здібності талановитого ювілера, який із цінної сировини вишліфував дорогі цінні вироби. Щоб викликати зацікавленість нашого читача, але й дотриматись теми даного тексту, звертатимусь тільки до структури збірки та до першого розділу. Матеріал селектовано по п'яти розділах: **I. Інтерв'ю II. СУР і проблеми української громади III. Репортажі IV. Коментарі — Полеміка V. Хто такі гуцули?**

І зараз читач доходить висновку: Щоб визначити правильно тодішні проблеми нашої громади (не пошкодило б і для нинішніх!), необхідно було послухати і поділитись думкою та роздумом відповідних особистостей.

Михайло Михайлюк взяв інтерв'ю у першого посла вільної, суверенної України в Румунії **Леонтія Сандуляка** — колишнього народного депутата, що представляв у Ченівецькій області значну частину виборців румунської національності, за клопотанням котрого Герцаївський округ отримав статус окремої адміністративної одиниці районного рівня. Гаслом своєї дипломатичної місії обрав рядок української щед-

рівки **«Щоб у вас і у нас все було гаразд!»** На влучне запитання журналіста — **Як складаються стосунки України з РФ, маючи на увазі спірні їхні проблеми**, вельмиповажний посол зачитував слова міністра закордонних справ Росії у Стокгольмі, 14.12.1992, Андрія Козирева: **«Росія вважає весь геополітичний простір колишнього СРСР сферою своїх життєво важливих інтерсів і буде намагатися відновити федеративний устрій колишнього Радянського Союзу, використовуючи всі можливі засоби»**. Як це все зрозуміле нині...

В інтерв'ю з наступним послом України в Румунії, **Олександром Чалим**, на запитання журналіста щодо відмови України від ядерної зброї та гарантій підписаних і Росією, український дипломат відповів: **На сьогоднішньому етапі безпека держави в більшій мірі залежить від ступеня її економічного розвитку, соціальної стабільності, вміння налагодити та підтримувати дружні стосунки з іншими державами, ніж від військового компонента безпеки. Історичний приклад таких країн як Німеччина та Японія добре ілюструє цю закономірність»**.

Тільки історія нинішнього часу, після вибуху воєнного конфлікту на Україні, підказує, що вищезазначені країни виділили шалені суми грошей на зміцнення своїх збройних сил... Призабувається віковична прикра істина: Мир і спокій захищаються постійним озброєнням!

З перспективи даних двох поглядів не важко зрозуміти, так скажімо, принцип залежності від **«дружніх стосунків між державами»**...

Наступне інтерв'ю взято в одного із видатних українцем Ігорем Лемним — доктором економічних наук, перекладачем наукової та художньої літератури з різних мов, есеїстом, літературознавцем, який на самому початку признав: **Моїм ідеалом є широка освіченість, погляд з пташиного льоту на суспільство і людину...**

Нелегко журналісту було просеклектувати запитання людині такого широкого інтелектуального виміру, щоб отримати адекватні погляди співбесідника відносно тодішніх наших проблем. Подаю кілька із його відповідей, а наш читач, я впевнений в цьому, відгадає запитання журналіста: **«Знаєте, мені дуже пощастило із знанням української мови..., маю відчуття, ніби поезію можна писати тільки по-українськи. А якщо є Бог, то молитись до нього теж лишень нашою мовою.»**

«Найгірше те, що zdeформувалась людська ментальність. Люди

Євсебій ФРАСИНЮК

Фото автора
(Закінчення на 11 стор.)

ліст М.М. поповнив і навіть перевищив всі правила. Неодноразово розмовляючи на цю тему, сповідував «непрощенний гріх»: **Маю враження, що моїми поглядами став білою вороною!...**

А я миттєво пригадав такий вірш-уришок із його віршованих казок для дітей — **«Звірі обурені порадою сови» із книги-присвяти вірному другу: «Білик-кіт упав з воріт»: Який тут гамір / Враз піднявся! / Ніхто із звірів / Не признався. / Що правду / Мовила Сова. / «Поради нам даєш? Овеа! / Знайшлася мудра голова! / Бери назад свої слова... / А що шукаєш / В наших лісі? / Сиділа б тихо / В темній стрісі. /**

(Продовження з 6 стор.)

Нова ініціатива СУР на користь українських дітей

Союз українців Румунії на початку цього навчального року розпочав проєкт «Перший шкільний рюкзак» – чудову ініціативу, спрямовану на підтримку дітей з українських громад Румунії та забезпечення їм оптимального старту в освітній подорожі.

Бенефіціантами цього проєкту стали понад 630 дітей, як вступили до підготовчого класу. Кожен з них отримав рюкзак, повністю укомплектований усім необхідним приладдям, щоб впевнено та успішно почати навчання.

Проєкт «Перший шкільний рюкзак» покликаний допомогти сім'ям, діти яких навчаються у школах з українською мовою викладання та надати конкретну підтримку, щоб учні мали необхідні ресурси для розвитку та навчання в ефективному освітньому середовищі.

Цією акцією Союз українців Румунії підтверджує свою прихильність до просування та підтримки освіти рідною українською мовою. СУР завжди наголошував на важливості збереження культурної та мовної ідентичності української громади, а програми для дітей є дійсним способом зберегти та розвивати культуру та мову.

У Сучавському повіті відбулися заходи з нагоди Міжнародного дня миру

Українські учні Сучавського повіту мали нагоду замислитися над значенням миру, дуже важливій темі на тлі військового конфлікту в Україні, з нагоди Міжнародного Дня Миру, який з 1981 року, за ініціативи Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй, відзначається у всьому світі 21 вересня.

Діти вшанували мир в рамках низки заходів разом зі своїми вчителями, які допомогли їм зрозуміти глибоке значення слова «мир» і відчувати, скільки страждань і болю може принести його відсутність. Метою вчителів було підготувати учнів як посланців доброго порозуміння між людьми, незалежно від раси, етнічної приналежності чи релігії.

Вчителька української мови Палтинської школи Константіна Бурсук, яка також є радником від СУР у Ватра Молдовіцей, організувала різноманітні заходи для всіх вікових груп учнів школи, наголошуючи на важливості миру на Землі. Учні початкових класів створили малюнки з символами миру та декламували вірші з пацифістськими посланнями, в той час як учні старших класів подивилися тематичні відеоролики та провели дискусії на цю тему.

Вчителька української мови школи с. Арджел Черасела Чорней, заступ-

ниця голови місцевої організації СУР, разом зі своїми учнями створила плакати та виставку малюнків у коридорі школи. На цих заходах було наголошено, що збереження миру не означає лише складання зброї, а залучення всього суспільства до створення світу без дискримінації, ненависті та насилля, під темою року: «Припиніть расизм. Будуйте мир!».

Збереження мови і традицій у румунсько-українських змішаних родинах

Молодіжна організація Тіміської філії СУР 30 вересня – 1 жовтня провела вже вдруге захід, присвячений збереженню мови і традицій у молодих румунсько-українських змішаних родинах.

Подія, що відбулася в Пояна Мерулуй Караш-Северінського повіту, була зосереджена на гармонії спільного життя в румунсько-українських родинах під керівництвом психотерапевта Александри Станку, яка підготувала великий матеріал про труднощі, виклики і вплив, який мультикультуралізм може мати в змішаних сім'ях.

У заході взяли участь 30 членів молодіжної організації Тіміської філії СУР, які серйозно обговорили теми, пов'язані з психологічними та соціальними проблемами ідентичності, комунікації, динаміки стосунків, освіти та соціального напруження, які можуть виникнути в румунсько-українській родині.

Молоді люди підкреслили, що гарне життя в змішаних румунсько-українських сім'ях ґрунтується на повазі до традицій, важливих для кожного члена, які походять з обох культур, є надзвичайно важливими для подолання труднощів, сприяння здоровим стосункам, адаптованим до складності розмаїття ідентичності.

Учасники також організували походи до водоспаду «Д» та місцевого озера, де вони зробили на пам'ять гарні світлини, що дало їм можливість зміцнити зв'язки та разом відчувати важливість збереження та просування української культури й ідентичності у змішаних сім'ях, переплітаючи та просуваючи культуру та традиції.

Чемпіонат з футболу серед українців пройшов у селі Ремети

Спортивний дух та єдність української громади в Румунії були увінчані 11-15 вересня, коли Союз українців Румунії, у партнерстві з Федерацією Футболу Румунії та мерією с. Ремети, організував Чемпіонат з футболу серед українців, який пройшов атмосфері спортивного азарту та здорового суперництва у Реметах Марамороського повіту.

У змаганні взяли участь шість команд: Арадської філії СУР, Караш-Северінської, Марамороської, Сучавської, Тіміської та команда з України.

Церемонія відкриття змагання відбулася 12 вересня на футбольному полі села Ремети. Серед присутніх: голова Союзу українців Румунії, депутат Микола Мирослав Петрецький, перший заступник голови Василь Пасенчук, голова Марамороської філії СУР Мирослав Петрецький, мер с. Ремети Іван Клаудіу Бринзаник та численні шанувальники спорту.

У своєму слові голова СУР Микола Мирослав Петрецький відзначив особливу увагу, яку Союз приділяє спорту.

Після захоплюючих матчів до трійки лідерів увійшли: 1 місце – Тіміська філія СУР, 2 місце – Марамороська філія, 3 місце – Сучавська філія.

Команда гостей з України отримала приз глядацьких симпатій, а команди з Араду та Караш-Северіну отримали призи за участь. Форвард команди з Тімішу Міша Бежера став кращим бомбардиром змагання, кращим гравцем став Михайло Поп, футболіст з марамороської команди, а найкращим воротарем був визнаний гравець команди з Сучави.

До 83-їх роковин від дня народження МИХАЙЛА МИХАЙЛЮКА

«Журналістика — ремесло невдячне...»

(Продовження з 9 стор.)

думають криво, а партії часто ще гірше. Усі шукають захисту, а мало хто займається підприємництвом... А торгівля просто сміх. Стоїть здоровань перед кількома пуделями кави чи жвачки та гави

ловить... Така торгівля — це дикий капіталізм».

«...порятунок може прийти майже виключно від новостворених «дрібних» підприємств, у першу чергу таких, що виробляють товари.»

«А найпошлюбніші вороги незалежності України — це прихильники колоніальної імперії...»

«Становище українців в Румунії якраз і дає можливість стати цікавими. Але треба стримуватись від різного роду спокус: від неінтелігентного політиканства, від бідання про наше нещастя тощо. А взагалі — потрібно писати талановито. З часом наші письменники зрозуміють, що політику в Румунії творять румуни...»

Маю відчуття, що не перевантажив нікому терпелівість, а навпаки!..

Вибачаюсь, також, перед читачами і перед особистостями із наступних інтерв'ю — **Корнелій Ірод, Степан Ткачук, Василь Клим** —, але їхній внесок у нашу літературу чи у вирішення суріських проблем відомий всім нам, а курйозність читача вгамує вищеза-

Михайло Михайлюк знайшов собі чотириноного друга аж у Маромороші.

значена книжка нашого ювіляра.

На мою думку, збірка публіцистики **Михайла Михайлюка** може послужити, по-перше, посібником молодим журналістам і не тільки, а по-друге, бути яскравим документом суріської історичності, яка пройшла вже одну третину століття.

**Шановний друже Михайле,
Зичу тобі міцного здоров'я,
душевного миру та Божого
заступництва у всьому твоєму
хорошому ділі!**

**Будь у творчих іпостасях
«білою вороною» чи «мудрою
совою», будь чим завгодно,
тільки продовжуй бути собою!**

**Служи вірно і надалі українсь-
кому перу, бо від слухних запитань
завжди починає справжній
поступ, бо журналістика, хоч
ремесло невдячне, зате уда-
не... !**

На многії і здравії літа!

З пошаною, **Євсебій
ФРАСИНЮК**

Під гаслом «Українська кухня — осінні кулінарні традиції» Сучавська філія Союзу українців Румунії, спільно з суріською організацією села Молдова Суліца, місцевою школою, мерією села та за підтримки сільських господинь, організувала 23 вересня у селі Молдова Суліца Сучавського повіту кулінарне свято, присвячене українській кухні.

На відкритті заходу виступили з промовами голова філії СУРу Ілля Саучук, мер комуни Молдова Суліца Петро Жекало, директорка місцевої школи Коріна Бутнару та голова місцевої організації СУРу і членка Повітового комітету Надія Лазар Бойчук, які наголосили на важливості цієї події для місцевої громади й не лише. На сцені сільського будинку культури виступили вокальний гурт «Негостинські голоси», танцювальний ансамбль «Червона калина» з Негостини та вокальний гурт «Квітки» загальноосвітньої школи села Молдова Суліца. Метою заходу, який проводиться вже п'ятий рік поспіль, є просування українських традиційних страв та кулінарних рецептів, успадкованих від бабусь, а також популяризація здорового харчування, зокрема серед молоді.

Ініціаторка та координаторка кулінарного заходу, голова місцевої організації СУРу Надія Лазар Бойчук сказала, що головною метою цього проєкту є популяризація місцевих кулінарних продуктів серед школярів та стимулювання їхньої цікавості до традиційних страв. Пані Надія також сподівається, що буде складена книга рецептів найпопулярніших традиційних гуцульських страв. Важливо підвищити обізнаність дітей зі збереженням звичаїв українського народу, а також знанням про місцеву спадщину. Ми хочемо розвивати у наших учнів комунікативні навички міжособистісних стосунків, виховання поваги до різноманіття та виховання естетичного смаку й інтерактивних стосунків на основі міждисциплінарних предметів: української мови, історії та мистецтва. Водночас ми хочемо, щоб батьки від-

Кулінарне свято у селі Молдова Суліца

чували себе важливими в місцевій громаді тоді, коли продукти харчування, які вони приготували, оцінені учасниками заходу як з естетичної точки зору, так і надзвичайного смаку. «Батьки дітей представили різні види їжі, а наприкінці їх скуштували разом з нашими гостями, які танцювали та співали. На заході виступили гурт «Негостинські голоси» і танцювальний гурт «Червона калина» з Негостини та гурт нашої школи «Квітки» під керівництвом вчительки Дани Чупер-

чук, які виконали кілька українських пісень. Ми дуже пишаємося нашими господинями, які зуміли порадувати нас всілякими смаколиками. Традиція — це частина нашого минулого, якій ми допомагаємо перебриситися в наше майбутнє», — додала пані Надія Лазар Бойчук.

Віоріка Герасимчук, господиня з села Молдова Суліца, представила стародавній рецепт приготування місцевої традиційної страви: голубці в буряковому листі з урдою, які завдяки особливій начинці, мають неповторний смак.

Учителька української мови в Сучавському ліцеї імені Міхая Емінеску Делія Мартіняк поділяється своїми враженнями від участі у кулінарному заході в селі Молдова Суліца: «Як швидко пролетіли роки дитинства, як сумуємо за смачними стравами, які готували наші бабусі. Нещодавно я брала участь у спеціальній кулінарній події, завдяки якій я здійснила чудову мандрівку в дитинство. Захід, що відбувся в селі Молдова Суліца, дав учасникам можливість насолодитись українськими піснями та танцями, після чого відбувся найочікуваніший момент — скуштування виставлених страв. Вітаю організаторів та залучення СУРу до такого типу заходів. Зрозуміло, що український дух збережеться надовго, якщо з великою увагою будемо ставитися до освіти, культури та релігії. Ця подія доповнює список пріоритетів. Я дуже ціную українців з Молдови Суліци, які виявили велику солідарність і єдність. Господині змагалися у приготуванні найсмачніших страв, притаманних гірським селам: продукти з овечого та коров'ячого молока, м'ясні продукти та вишукані, смачні і апетитні десерти. Це справді чудово, чого їм вда-

**Христина ШТІРБЕЦЬ
Всесвітня служба радіо Румунія
Фото: Делія Мартіняк**

(Продовження на 13 стор.)

Культурна діяльність СУРу

Фестиваль «Ільмовий листок»

Село Ульма (від ulm – ільм) з його історією незліченних поколінь, тісно пов'язане з гуцульськими традиціями, які глибоко вкорінилися у ґрунті місцевої культури, це зустріч символів, що породжує з року в рік фестиваль «Ільмовий листок», організований Сучавською повітовою філією СУР разом з місцевою організацією.

Це сталося в неділю 24 вересня в мальовничому селі Ульма, на північному кордоні Румунії з Україною, де відбувся фестиваль святкування та просування місцевої автентичності з гуцульською специфікою, започаткований понад 20 років тому покійним педагогом і фольклористом Юрієм Чигою, про якого нагадав присутнім голова Сучавської філії СУР Ілля Саучук.

У дусі традиції, автентичність та культурне багатство принесли українські мистецькі колективи з Сучавського повіту: «Гатна» (Дарманешти), «Буковинська ружа» (Мілішівці), «Сеньйори» (Радівці), «Співучі українки» з Сучави, гурт жінок-біженок з України, «Джерельце» з Ульми, на чолі з професором Флоріном Даскелу.

За підтримки всієї місцевої влади, директора ульмської школи

Джорджіани Кімюк та місцевих радників, фестиваль і цього року став важливою культурною подією, з акцентом на місцевій автентичності та гуцульській специфіці, до успіху якої долучилися члени повітового комітету СУР Овідіу Ткач, Ніку Чокан, Бриндуша Писларі та священник Михайло Кобзюк.

VI-й «Концерт української релігійної музики»

23 вересня, в селі Пинкота відбувся VI-й концерт української релігійної музики, організований Арадською філією Союзу українців Румунії. Найкращі церковні піснеспіви звучали в будинку культури цього населеного пункту протягом кількох годин концерту, який вже став традиційним.

У заході взяли участь голова Союзу українців Румунії, депутат Микола Мирослав Петрецький, перший заступник голови Василь Пасенчук, заступник голови Арадської повітової ради Резван Кадар, мер с. Тирнова Емілія Ігнішка, заступник мера Кетелін Опря, священники та пастори з Тирнови, а також місцеві обранці, мешканці села та гості з інших населених пунктів.

На сцену вийшли хоровий колектив православної церкви с. Васіле Голдіш під керівництвом Флавії Кулди, духовий оркестр п'ятидесятницької церкви с. Шікула під керівництвом Родіки Бутаріу, дитячий хор православної церкви с. Кьєр під керівництвом

священника Юліана Івануци, гурт «Надія» Арадської філії СУР на чолі з Анною Ганциг, гурт «Молода надія» теоретичного ліцею ім. Юлії Хаждеу з Лугожу на чолі зі вчителем Василем Біланом.

Симпозіум «Від Марамурешу до Шуки – освіта українською мовою»

Симпозіум «Від Марамурешу до Шуки – освіта українською мовою», освітньо-культурний захід, присвячений українській рідній мові, відбувся 24 вересня у загальній школі с. Шуки вже восьмий раз. Завдяки організації, яку забезпечили директор школи Микола Бензар та вчителька Валентина Бензар, захід згуртував громаду в дусі та поваги до культурного та мовного розмаїття.

Симпозіум став моментом обміну думками, де експерти та носії української мови обговорили теми, пов'язані з освітою, збереженням та просуванням цінностей, української ідентичності в контексті культурного розмаїття та мав на меті відзначення історії україн-

ців з Марамурешу, які оселилися в населеному пункті Шуці, початок та продовження до сьогодні вивчення української мови, яка є важливою складовою культурної ідентичності.

Були присутні поважні гості, такі як заступник голови Союзу Українців Румунії Михайло Трайста, мер Шуки Василь Бежера, заступник мера Андрій Богат, голова Шуцької організації Сорін Лавер, шкільний інспектор для української меншини, Марія Сабо-Кондрей, директор Лугожського ліцею «Юлія Хаждеу», Анда Лунгу Урсулеску, директор Барненської школи, Петря Іонел, представники Тіміської філії – радник Сорін Шпілка, голова жіночої організації Міхаєла Бумбук, голови місцевих організацій та вчителі, які викладають українську мову.

Культурний захід включав виконання традиційних танців, поетичні читання та пісні з українського фольклору. На сцені виступили ансамбль танцюристів «Золоті друзі» з Шуки (керівник Чіпріян Давид), ансамбль «Кедровена» (керівник Мар'яна Кубаш), Сара Цудік на скрипці – учениця, ансамбль учнів «Надія» м. Арад (керівник Анна Ганциг), ансамбль учнів «Реметянка» (керівник Анна Грін), відомий ансамбль «Тріо Грін» (керівник Анна Грін), гурт з Кричова (координатор Василь Шандор), «Цвітна полянка», дитячий гурт з Барненської школи (координатор Іван Смечкаш), гурт «Молода надія» з м. Лугож (координатор Василь Білан).

У такій же святковій обстановці було привітано футбольну команду з Шуки, яка посіла перше місце на Національному чемпіонаті з футболу, організованому Союзом Українців Румунії в Марамуреші, а тренер команди Іван Берфела вручив кубок меру міста Василю Бежері. Освітньо-культурний захід, профінансований Союзом Українців Румунії, мав успіх, про що свідчить надзвичайно активна участь членів громади та завершився святковою трапезою.

День Незалежності України у Тімішоарі

Щороку 24 серпня ми традиційно відзначаємо головне свято країни – День Незалежності України. У 2023 році – знову в умовах війни, коли Україні вкотре доводиться відстоювати свою свободу та право на життя. Історія свята бере свій початок у 1990 році. Але історія боротьби за незалежність країни почалася набагато раніше. У 2023 році ми відзначили 32 роки незалежності України. Це свято завжди проходило з особливим розмахом: влаштовувалися військові паради, святкові концерти та фестивалі. Українці – від малого до великого – традиційно одягали в День Незалежності вишиванки, або в'язали до одягу стрічки в національних синьо-жовтих кольорах. На жаль, в умовах війни ми змушені відмовитися від звичного святкування, щоб не наражати на ризик життя людей, масові заходи не проводять. Але цей факт не заважає нам, як і торік, вдягнути вишиванки, виконати гімн і разом помолитися за якнайшвидше настання миру в рідній країні. День Незалежності України святкували і за кордоном. Представники української діаспори проводили акції, мітинги, флешмоби, концерти. А після повномасштабного російського вторгнення святкові заходи стали поєднуватися з акціями підтримки України та ЗСУ.

Винятком не стала і дружня нам Румунія. День Незалежності України відзначили в Тімішоарі, культурній столиці Європи 2023 року. Соціокультурні заходи з нагоди свята були організовані 24 серпня Асоціацією LOGS у співпраці з Тіміською філією Союзу українців Румунії, Управлінням соціального захисту населення м. Тімішоари, Школою молодшої матері, організацією «SAVE THE CHILDREN», організацією ASIST ASCOP, Товариством дітей та батьків та Асоціацією MARK BENEVOLET FUND з Англії. Також до заходу долучилася Асоціація «Ініціатива» з Тімішоари, яка надала фінансову підтримку в рамках програми «Віне 360», що реалізується Громадським фондом Тімішоари за фінансової підтримки організації «Людина в біді», Чеська Республіка. На захід були запрошені понад 200 українців, які знайшли прихисток у місті на берегах Беги.

Свято проходило у новому офісі головного організатора LOGS. Будівля була прикрашена синьо-жовтими повітряними кульками – кольорами українського прапора. А святкова фотозона у формі серця та у національних кольорах подару-

вала чимало незабутніх світлин. Для дітей та дорослих проводилися творчі майстер-класи з виготовлення українських прикрас, розписних скриньок та організовані різноманітні ігри для

Гінда, радник Сорін Шпілка, а також члени комітету. Представники СУР привезли із собою автентичну колекцію українських народних костюмів, що не могло не радувати око та вражаючи колекцію книг, газет, журналів, виданих українською мовою. А можливість тримати у руках українські видання та читати рідною мовою для нас неоціненно важливо.

Яке ж свято без пригощання. З цієї нагоди усі гості мали змогу скуштувати традиційні українські страви, приготовані українками з Румунії та України. Було безліч смаколиків, але безумовним лідером свята став український борщ, що визвав неймовірні гастрономічні відчуття з присмаком дому.

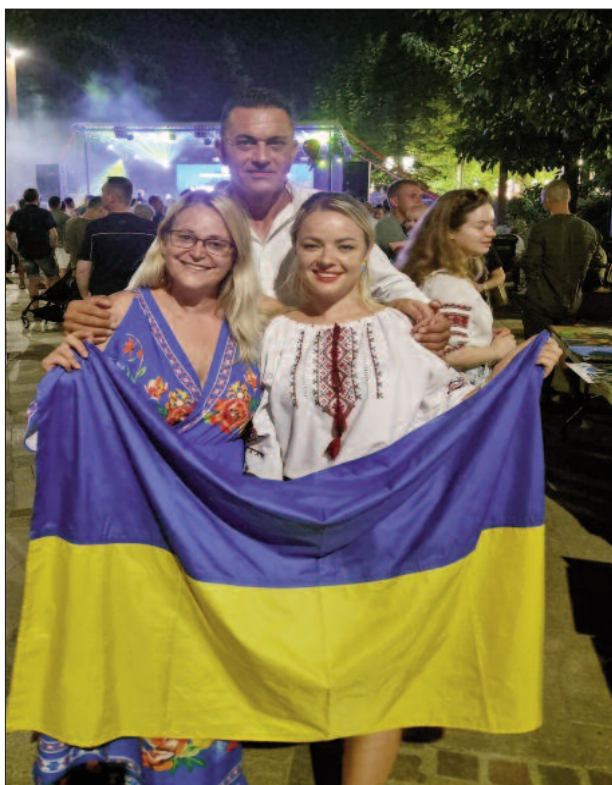
Концертна програма була досить насиченою. Анна Бречко з України виступила з короткими музичними номерами, а група українських дітей порадувала публіку традиційними танцями.

На продовження свята перенеслось на іншу локацію, Iulius Gardens Family Plaza. У рамках фестивалю «FLIGHT OVER BORDERS» від фундації Flight для тимчасових переселенців, що знайшли прихисток у місті Тімішоарі, у якості подарунку був організований концерт румунської співачки Амалиї Гаїца та легендарного українського гурту «Друга ріка». Також була представлена ярмарок солідарності від українських майстринь у підтримці громадської організації FAINA UA та Євгенії Розбицької.

Сотні місцевих та біженців прийшли відсвяткувати та відчути неймовірний дух української пісні. Це маленький шматочок дому в Румунії. Пісні гурту «Друга ріка» бентежать серця вже 26 років, тож байдужим не лишився ніхто. Багато хто вперше за півтора року війни зміг відчути себе майже вдома. Та не зважаючи на те, що свято було про радість та єдність, війна в Україні триває. Тож ми маємо міцно закарбувати у своїй пам'яті, якою ціною нам дістається наша незалежність, адже це саме те про що писав Т.Г. Шевченко «В своїй хаті своя й правда, і сила, і воля», і нікому цього у нас не відібрати. Слава Україні!

Анна ЗАБЛОЦЬКА

Фото авторки

дітей. Багатодітний тато з України провів чудовий майстер-клас з писання маків на мольбертах, люб'язно наданими Союзом українців Румунії.

Тіміську філію СУР представляли голова Юрій Глеба, голова жіночої організації Міхаєла Бумбук, голова молодіжної організації Біанка

(Продовження з 11 стор.)

лося досягти під керівництвом пані Надії Лазар Бойчук, голови місцевої організації СУР. Я вважаю, що такі дії потрібні, щоб зберегти кулінарне надбання, зберігаючи старовинні рецепти, успадковані від бабусь і прабабусь. Ми не можемо допустити, щоб щось таке цінне, такий справжній скарб, було втрачено. Я також вітаю

Кулінарне свято у селі Молдова Суліца

пана Іллю Саучука, голову Сучавської філії СУР, який невтомно підтримує та бере участь у всіх заходах, які зберігають та популяризують українські цінності в нашому повіті.»

У кулінарному святі взяла участь і вчителька української мови Антонета Крайнічук, яка викладає українську мову в Ліцеї імені Лацку Воде в Сереті Сучавського повіту, вона є й координаторкою вокального гурту «Негостинські голоси»: «У суботу, 23 вересня, наш вокальний гурт мав велику честь брати участь у культурно-мистецькому заході «Українська кухня – осінні кулінарні традиції», організованому в селі Молдова Суліца. Перед г'аздами, наш гурток виконав українські народні пісні: «Горіла сосна, палала», «Місяць і зіроньки», «Чорні очі» та «Ой на горі церква». Наш виступ був оцінений теплими оплесками. Найочікуванішим моментом було куштування

українських гуцульських страв, приготовлених сільськими господарями. Ми також мали нагоду почути безліч рецептів і покуштувати різних смачних страв, а саме: вареники з сиром, з картоплею та з капустою, галушки, молочні продукти, ковбаси, гриби,

паску, паляниці, солодоці та багато іншого. Добре відомо, що українці є одними з найгостинніших народів. Українська кухня – це неоцінений здобуток, яким варта пишатися і який не слід забувати.»

Зустріч Голови СКУ Павла Трода з українською громадою Бухареста

(Продовження з 8 стор.)

роблю воно про те, що ми всі різні, ми говоримо на різних мовах, але ми можемо бачити та відчувати один одного. Я дуже вдячна, щира подяка всім творчим людям, які дають нам можливість співати. У нашому театрі зібралися жінки, одні з них за 60 років і жодна з них не має

акторського досвіду, і ми стали просто як родина. Я лише сама акторка, я отримала перед військовою другою спеціальністю, акторську, була вихователькою 15 років. Саме головне, щоби нас зрозуміли, прийшли на такі зустрічі щось передати, сказати – це важливо. І підтримка, чоловіки, які займають такі посади і мають розуміння, вони поруч з нами, приходять до нас, підтримують нас і запевняють нас, що все буде добре. І є таке відчуття захисту.»

Далі виступив гурт, очолений викладачем музики Кирилом Мазуром, переселенцем з України. Кирило Мазур зі своєю дружиною Ганною та своїми п'ятьма дітками прибули до Бухареста теж з Одеси. Вони активно співпрацюють з Бухарестською філією СУРу. Кирило знайшов улюблене місце праці в Бухаресті, він викладає музику та є лідером гурту «All in White» (Всі у білому): «Це підлітки від 15 до 18 років, які вперше грають на музичних інструментах. Вони дуже натхнені, вони хочуть співати, вони хочуть грати, вони хочуть дарувати радість. Ми сьогодні грали українські пісні, але у нас є й власні пісні, ми пишемо англійською мовою про ті проблеми, що нас турбують. І людям це дуже подобається.»

Кирило Мазур також поділився своїми вра-

женнями від участі у зустрічі з головою СКУ та СУРу: «Після того як вони розказали хто вони такі й що вони роблять, це мене дуже приємно здивувало та порадувало, тому що я бачив, що українці не одні у всьому світі, що один одному

допомагають, що щось роблять і це дуже добре. Це дає впевненість, що ми не одні, що нас не залишать, що ми не будемо самі.»

Зустріч українців Бухареста з головою СКУ та депутатом Миколою Мирославом Петрецьким завершилась фуршетом, де учасники мали нагоду поспілкуватися та ближче познайомитися між собою.

З нагоди Всесвітнього дня освіти ми провели розмову зі шкільною інспекторкою з питань української меншини Марією Сабо-Кондрей (ПШІ Тіміш) про освіту, про учнів та їхні очікування, про задоволення та виклики професії.

З усіма труднощами, притаманними вражаючій викладацькій кар'єрі, що охоплює понад 25 років, вона сказала відверто і прямо: «Якби я могла повернутися в минуле, я б зробила той самий вибір. Ціна дуже висока, але це найбагатріша професія. Вчителі змінюють долі! Я хочу, щоб кожен вчитель змінював долі учнів на краще.»

Для Марії Сабо-Кондрей покликання вчителя є найбільшим випробуванням, адже «воно передбачає формування маленької душі, щоб скеровувати її кроки до становлення дорослої людини, використовуючи цілісний підхід.

З 1995 року, коли почала працювати вчителькою, спершу в сільській школі Полян Марамороського повіту, а потім вчителькою в школі с. Бетхаузен Тіміського повіту, і до сьогоднішнього дня, вона сформувала сотні юних душ, які стали доброчесними дорослими людьми в складному суспільстві.

За всі ці роки вона зрозуміла, що освіта – це більше, ніж те, що написано в підручниках чи наукових статтях. «Це процес збагачення розуму і серця, який веде нас до знань і професійного, духовного та емоційного зростання, розвиває наш потенціал», – каже Марія Сабо-Кондрей. «Це безперервний процес, упродовж якого розум і серце переплітаються, формуючи особистість і суспільство».

Після стількох років роботи в освіті, я подумав, що її досвід дозволяє їй бути потужним голосом, тому запитав її, чого бракує сьогодні в освітньому процесі і що може принести додану вартість? Відповідь була природною: «Цілісного підходу. Це життєво важливо.»

«Я вважаю, що учні у 21 столітті потребують рольових моделей для реагування на виклики, з якими вони стикаються, вони потребують цілісного підходу. Вони повинні відчувати, що їх цінують, їм кидають виклик, але в той же час потрібен і твердий підхід.»

«Вивчення різних культур і поглядів може сприяти розумінню і толерантності в суспільстві. Навчання впродовж всього життя та адаптація навчальної програми до мінливих потреб ринку

Шкільна інспекторка Марія Сабо-Кондрей: «Вчителі змінюють долі!»

праці є своєчасним і неминучим. Система освіти, родина і суспільство повинні бути партнерами в партнерстві. Триниткова мотузка не рветься. Це лише кілька аспектів, які можуть принести користь освіті, але дуже важливо адаптуватися до конкретних потреб кожної освітньої системи», – зазначила Марія Сабо-Кондрей.

Найбільше задоволення – повага колишніх учнів.

З 2022 року вона є шкільним інспектором з питань української меншини (ПШІТіміш). Була вчителем-методистом, членом або головою різних комісій та рад у галузі освіти. Вона працю-

вала з десятками вчителів, сотнями учнів та мусила впоратися з різноманітними ситуаціями. З її точки зору, добрий вчитель повинен мати належну підготовку, щоб заслужити повагу і мати здатність привертати увагу учня. Якщо він має цей талант і захоплений своєю професією, він матиме успішну кар'єру і виховуватиме людей, які будуть доброчесними у всіх відношеннях.

Що приносить найбільше задоволення? Дуже просто – вдячність колишніх учнів, каже Марія Сабо-Кондрей. «Нещодавно до мене завітав один з моїх колишніх учнів, який прибув з іншої країни, аби познайомити зі мною свою родину та представити мені свою дружину. Це доросла, відповідальна людина, яка створила щасливу родину, яка має гідну професію і правильно виховує свою доньку. Що може бути прекраснішим? Коли бачиш, що маленькі діти, яких ти навчила тримати олівець в руці, стали ЛЮДЬМИ, з якими тобі приємно зустрітися, які активно включаються в громадське життя та роблять честь всім навколо себе – розумієш, що не має кращого подарунка від життя.»

«Коли отримуєш такий відгук, немає, повторюю, немає більшого задоволення! Це надихає мене і дає мені сили наполегливо працювати в системі освіти.»

Наприкінці розмови інспекторка нагадала мені слова Нельсона Мандели: «Освіта – це найпотужніша зброя, яка може змінити світ» і сказала, що «світ, суспільство стануть кращими тільки через освіту, яка є процесом, що триває все життя».

Це дійсно змушує задуматись! Це, безумовно, найбагатріша професія, але у мене таке враження, що ціна набагато вища...

Гріхи наших думок

У наших церковних молитвах ми просимо Небесного Бога, щоб простив нам всякі наші провини, вільні й невольні, вчинені свідомо й несвідомо, словом чи ділом або думкою. Дуже мало християн під час сповідання гріхів визнають гріхи, зроблені думкою, тому що думок є багато навіть протягом одного дня, так що нам не здається, що ми грішимо думкою або кажемо, що всі люди мають багато думок і немає жодного чоловіка, який би не поминав лихого у своєму серці. Правда, всі ми маємо різних думок, одні добрі інші лукаві, так що всі засуджуємося перед Богом помишленієм. Але це не оправдує нас, тому що і ділом всі люди грішать і не визволяє нас від Божого суду.

У євангелії від Марка у 2-гій главі євангеліст Марко оповідає про те як Ісус оздоровлює одного розслабленого чоловіка, якому дає повне здоров'я тілесного, але наперед прощає йому гріхи. Книжники, які це бачили, обурились у своїх серцях та думали про Христа, що Він богохульник, тому що прощає гріхи, але: «Ісус же, вмить збагнувши духом, що вони таке собі думають, до них і каже: «Чого таке ось намислюєте у ваших серцях?» Можна всім нам легше зрозуміти, що неприємні були для Сина Божого думки книжників, так що зауважує їх. У євангелії від Луки, у 12-тій главі Ісус промовив притчу про одного багача, якому земля гарно вродила. Як він побачив таку благодать,

міркував: що зробити з таким мастком? Де його поставити? Сам собі дає відповідь, плануючи побудувати більші стодоли і там поставити весь урожай, а по тому легше буде жити, їсти, пити і веселитися. Коли лише тільки таке подумав, то Бог промовив до нього: «Безумний! Цієї ж ночі душу твою заберуть у тебе, а те, що ти зібрав, кому воно буде?» (Лк.12.20) Цією притчею Христос нам підтверджує, які важні є наші думки та як легко можемо прогнати Бога лише думкою.

Людські думки подібні до вітру. Так як ми не можемо зупинити вітер, так само не можна зупинити думки. Але не всі наші думки є гріхом перед Богом, лише ті думки, якими бажаємо щось таке, що не є ані корисне, ані позитивне. Лихі думки, над якими ми настоюємо, можуть бути для нас великими гріхами, які можуть спричинити нам вічної смерті.

Отець Іван ЮРЧА

Перший осінній церковний храм відбувся на Буковині у селі Гропени 8 вересня на велике свято «Народження Пресвятої Діви Марії» Матері Божої. Гропени – маленьке село, але тут існують дві церкви – одна українська, де щонеділі і у свята правиться Служба по-українськи, а друга церква румунська православна, де Служба відбувається по-румунськи. Та обидві святкують

разом храм. Тепер у румунській церкві був великий схід, священник Іван Кирстян, отець парафії, запросив своїх добрих друзів і велика Служба Божа на цей раз відбулася двомовно – по-румунськи і по-українськи. Правили Святу Літургію 8 священників. Були запрошені отець Данієл Петрашук із Негостини, котрий завжди править Божу

осінніх храмів, а осінь довга, і сліднують інші.

Православна церква у Балківцях святкує свій храм 1 жовтня на Покрову, і тут був великий схід. Свята Літургія відбулася двомовно. Правили Службу Божу 7 священників, церква була повна і украшена квітами, а люди прикрасили храм своїми народними

Храм у Гропенах і Балківцях

Службу двомовно. Отець Михайло Мадяр із Сучавської української церкви, «Святи Петро і Павло». Гропени українське село, люди говорять рідною мовою, діти в школі вчать по-українськи.

Храмовий день був теплий, сонячний. Утреніє відбулося у церкві, а велика Свята Літургія надворі, у Літнім Вітарі, бо люди не вміщалися у церкві, було дуже багато народу, дітей, і старших. І я була на церковнім храму в Гропенах і дуже полюбила як відбувся день храму. Церковний хор гарно відповідав на Службу Богу по-румунськи і по-українськи, бо там була добродійка Нарчіса, котра вміє говорити і співати по-українськи, вона викладачка релігії і української мови у школі.

Після Святої Літургії всі віряни, присутні на храму, були угощені і дістали храмового, а це завдяки СУРу, котрий завжди підтримує церкву. У Гропенах був початок

костюмами. Церковний хор був знаменитий, прикінці заспівали українські церковні пісні «О Маріє, Мати Божа» «Маріє, Мати Господня». Слідував храм у Негостині 26 жовтня на Св. Дмитрія, де свята Літургія завжди відбувається двомовно, завдяки священнику Данієлу Петрашуку.

Всі люди, присутні на храму, дістали храмового. Після обіду, надворі відбувся гарний спектакль, на сцену виходили українські співаки і українські танцюристи, які дістали багато оплесків.

Феліція ГРИГОРАШ

Фото авторки

ЯК ГОЛУБ'ЯТА

Запитала Агрипина
У старшого брата:
– Як живуть після весілля
Любі молодята?

– Як живуть? Як голуб'ята.
Хто цього не знає?
Бо з них кожний у віконце
Щодня вилітає...

ВІРНА ЖІНКА

Дуже радо вийшла заміж
Молода Одарка,
Та вже з перших днів із мужем
Виникла в них сварка.

Бо Одарка своєму мужу
Тільки борщ варила
І ніколи кусень м'яса
Йому не вділила.

Тільки у свій рот широкий
Все Одарка пхала.
Лиш для себе вона м'яса
В ятці купувала.

Дуже гарно виглядала,
Щоки рум'яніли.
Як всміхалася Одарка,
Парубки дуріли.

А як моргне чорним оком –
Хоч з берега в воду.
Бо ніхто серед жіноцтва
Не мав таку вроду.

Від борщу і бараболі
Геть ісхуд мужчина.
Снилася йому щоночі
Смачна солонина.

З голоду заслаб нарешті
І приліг на лаву.
Та Одарка не журилась,
Пила собі каву.

Та небавом схаменулась,
Що справи погані.
Чоловіку – гірше й гірше
І вночі, і зрання.

Тож покликала сусіда –
Старого Тараса.

Чоловік, каже, не хоче
Їсти навіть й м'яса.

А Тарас сказав Одарці
Слово чесне й гоже:
– Даєш м'яса, коли їсти
Твій муж вже не може?

СПОВІДЬ

Совість мучила Горпину,
Бо як повінчалась,
Відтоді перед панотцем
Вже не сповідалась.

А гріхи свої Горпина
Знала, добре знала.
Бо не раз у чужім ліжку
Вона ночувала.

Мучило оце Горпину,
Не давало спати.
Думала, що їй потрібно
Би висповідатись.

Те, що мітила Горпина,
В неділю зробила:
До попа пішла раненько,
Як постановила.

Здивувався геть панотець:
Яке диво сталося,
Що Горпині сповідатись
Раптом забажалося?

Він сказав: – Якщо бажаєш
Щиро сповідатись,
Свої гріхи визнай, жінко,
Не треба встидатись.

Приклонися, а щоб сповідь
Була вся успішна,

Спершу тебе запитаю:
Ти чесна, чи грішна?

– Грішна? А це що, панотче?
Поясни, щоб знала.
Дотепер такого слова
Я не зустрічала.

– Та чужих ти чоловіків
Колись обнімала,
Може, з ними цілу нічку
У постелі спала?

– Схаменітеся, панотче,
Смішно таке чути.
Хіба з чужим чоловіком,
Могла я заснути?

ЖУСЬ І ПРУСЬ

Я бажав би мати жінку
Розумну і файну.
Перед ніким не скриваю
Мрію цю я тайну.

– А ти яку тепер маєш,
Міг би описати?
Щоби міг я моїй жінці
Про це розказати?

– Коли в неї закохався,
Ніч була глибока.
І тому я не помітив:
Дівка косоока!

Як іде вона подвір'ям,
На ногу кульгас.
До того ж глуха і вперта –
Пари їй немає.

Ще й лихий у неї голос,
Наче буря віє.
Як завис, тікай з хати –
Прусю, розумієш?

– Не оглух ще, розумію,
То нещастя, брате.
Я таку би жінку вигнав
Геть з своєї хати.

– Вижену, її, неборе,
Бо скільки сваритись?
Краще вже бурлакувати,
Ніж з такою жити...

Михайло ВОЛОЩУК

Із збірки «Сміховинки», яка незабаром появиться.

Подаємо нову адресу по інтернету нашої редакції:

E-mail: ukrainskyi.visnyk@uur.ro

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – **Тереза ШЕНДРОУ**

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОУ

Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România

ISSN 1223-1614